

Novembris 2016

JAUNĀKĀS ZIŅAS - RES H/C SPREAD PROJEKTS

Rīgas plānošanas reģions (RPR) kopā ar enerģētikas plānošanas ekspertiem no SIA "Ekodoma" pabeiguši darbu pie RPR Siltumapgādes attīstības rīcības programmas (tematiskā plāna), kurš 25. novembrī tika prezentēts Briselē Mazo un vidējo uzņēmumu izpildaģentūrā (**EASME**), piedaloties EK ģenerāldirektorāta pārstāvjiem no Kopīgā pētniecības centra (Joint Research Centre), EK pārstāvjiem no Enerģētikas ģenerāldirektorāta (The Directorate-General for Energy) un citiem interesentiem.

Tikšanās laikā tika stāstīts par RPR Siltumapgādes attīstības rīcības programmas izstrādes darba gaitu, siltumenerģijas pieprasījuma un piedāvājumu kartēšanu, atjaunojamo energoresursu potenciālu un centralizētās siltumapgādes sistēmas attīstību nākotnē. Droša un videi draudzīga siltumapgāde ir ļoti būtiska kā iedzīvotājiem, tā uzņēmējiem. Lai sasniegtu šīs kvalitātes, siltumapgādes sistēmas attīstībai pilsētā vai novadā jānotiek plānveidīgi, sekojot noteiktajiem ilgtermiņa mērķiem, tehnoloģisko risinājumu attīstībai un pielāgojoties sagaidāmajām pārmaiņām.

Pašlaik siltumenerģētika Latvijā ir pārmaiņu priekšā. ES un Latvijas kopējā enerģētikas stratēģija paredz gan enerģētikas sektora dekarbonizāciju, energoapgādes drošības paaugstināšanu un integrāciju vienotajos ES enerģijas tīklos, gan energoefektivitātes paaugstināšanu kā siltuma ražotāju tā galapatērētāju pusē.

RĪGAS
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Konkrēti pasākumi energoefektivitātes celšanai siltumapgādē noteikti arī valsts augstākajā ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentā „Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam”. Tie ietver gan siltumenerģijas ražošanas efektivitātes paaugstināšanu katlu mājās un siltumtīklu zudumu samazināšanu centralizētajā siltumapgādē, gan pasākumus galapatērētājiem - daudzdzīvokļu māju renovāciju un siltumenerģijas patēriņa samazināšanu ēkās un racionālu enerģijas patēriņa veicināšana mājsaimniecībās, kas ietver arī iedzīvotāju izglītošanu par enerģijas taupīšanas iespējām.

Šīs pārmaiņas nenoliedzami mainīs kopējo siltumenerģijas pieprasījumu, kas jāņem vērā arī siltumapgādes uzņēmumiem, paplašinot savu darbību no siltumenerģijas tirdzniecības uz jaunu energopakalpojumu sniegšanu enerģijas lietotājiem kā piemēram, enerģijas patēriņa uzskaitē un vadība, ēku iekšējo apkures un kārstā ūdens sistēmu renovācija vai ēku visaptverošajā renovācija.

PAŠREIZĒJĀ SITUĀCIJA

Visvairāk siltumenerģijas jeb ap 70% no visa gala patēriņā patērē mājsaimniecības. Siltumenerģija apkurei, karstā ūdens sagatavošanai un siltumenerģijas tehnoloģiskajiem procesiem tiek ražota gan centralizētās katlu mājas un koģenerācijas stacijās, gan arī lokāli. Apmēram puse no visas pieprasītās siltumenerģijas Rīgas plānošanas reģionā jeb 4,563 TWh/gadā (2014) tiek saražota centralizēti, īpaši daudz Rīgā, kur 74% no visa dzīvojamā fonda tiek nodrošināti ar centralizēto siltumapgādi.

Centralizētajai siltumapgādei (CSS) ir vairākas būtiskas priekšrocības. Salīdzinot ar lokālo siltumapgādi, CSS dod iespēju izmantot lētu un atsevišķos gadījumos sliktas kvalitātes kurināmo, un tai ir mazākas specifiskās investīcijas uz uzstādīto jaudas vienību. CSS ir iespēja piesaistīt profesionālu personālu, kurš uzrauga un apkalpo sistēmu, nodrošinot tās optimālu darbību, kā arī nodrošināt augstas kvalitātes dūmgāzu attīrīšanu un izkļiedi, kas ir būtisks priekšnoteikums gaisa kvalitātes uzlabošanai pilsētās. Būtiski arī skatoties nākotnē, līdz ar jaunu siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas tehnoloģiju attīstību, CSS var nodrošināt saražotās enerģijas akumulācijas iespējas situācijā, kad enerģijas patērētāji kļūst arī par enerģijas ražotājiem.

CENTRALIZĒTĀS SILTUMAPGĀDES IZAICINĀJUMI

Tajā pašā laikā, analizējot esošo situāciju un nākotnes siltumenerģijas pieprasījuma izmaiņas, kļūst skaidrs, ka siltumapgādi reģionos un pilsētās sagaida virkne izaicinājumu. Energoefektivitātes, modernu siltumenerģijas uzskaites un kontroles sistēmu ieviešanas, kā arī iedzīvotāju skaita samazināšanās un to ieradumu maiņas ietekmē sagaidāms, ka siltumenerģijas patēriņš ēkās samazināsies. Atkarībā no konkrētās situācijas un pašvaldības iespējams prognozēt, ka kopējais siltumenerģijas pieprasījums atsevišķās pašvaldībās nākotnē varētu samazināties 10% līdz 30%. Tas, savukārt, nozīmē kopējo centralizētās siltumapgādes sistēmas efektivitātes un ieņēmumu kritumu.

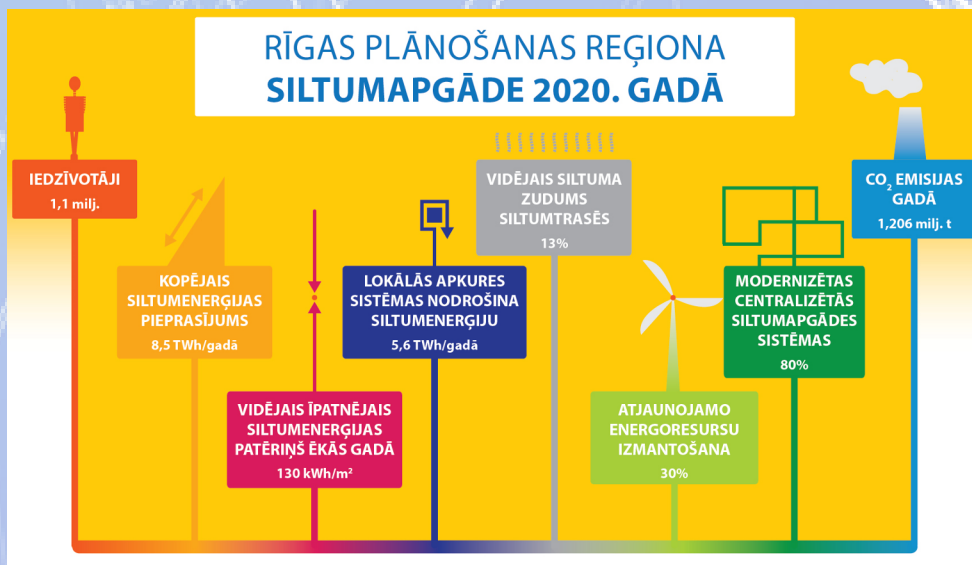
Aktuāls kļūst jautājums, ko darīt lietas labā?

RISINĀJUMI CENTRALIZĒTĀS SILTUMAPGĀDES SISTĒMU ATTĪSTĪBAI

Rīgas plānošanas reģiona (RPR) izstrādātā Siltumapgādes rīcības programma 2014. - 2020. gadam parāda, ka atsevišķos novados CSS netiek izmantota pilnībā, tāpēc nepieciešams stimulēt jaunu patērētāju pieslēgšanu efektīvām centralizētās siltumapgādes sistēmām. Savukārt pašvaldībās jāierobežo zemas lietderības fosilo autonomās apkures iekārtu uzstādīšana blīvi apdzīvotās teritorijās, kurās ir pieejama centralizētā siltumapgāde. Plāna izstrādes laikā tika identificētas iespējas realizēt kurināmā maiņas projektus.

Plānā redzams, ka atsevišķās pašvaldībās sabiedrisko ēku apkurei izmantoto dīzeļdegvielu, kas ir dārgs un fosilais kurināmais vai ogles, kas ir videi un cilvēka veselībai kaitīgs kurināmais. Tāpat kurināmā maiņas projekti iespējami vietās kur dabas gāze netiek izmantota efektīvā koģenerācijas režīmā.

Savukārt katlu mājās, kas izmanto biomasu, nepieciešams sekot līdzi kurināmā sagatavošanai, uzglabāšanai un iepirkumiem ieviešot kurināmā kvalitātes prasības un kontroles mehānismus.

Nākotnē nepieciešams domāt par CSS enerģijas akumulācijas iespējām un plašāku citu atjaunojamo energoresursu (piem., saule un siltumsūkņi) integrēšanu energoapgādes sistēmā, kā arī izmantot zemas temperatūras siltumapgādes pārvades sistēmu.

Lai centralizētā siltumapgādes sistēmas patiesi tiktu attīstītas un būtu konkurētspējīgas, jārisina jautājumi, kas skar ne tikai siltumenerģijas ražošanu un pārvadi, bet arī energoapgādes sistēmu kopumā, ietverot siltumenerģijas patērētājus un ierobežojot fosilo autonomās apkures iekārtu izmantošanu blīvi apdzīvotās teritorijās.

Vairāk par projektu un rezultātiem: <http://www.res-hc-spread.eu/lv/countries/latvia/>

Līdzfinansē Eiropas Savienības programma "Saprātīga enerģija Eiropai"

Atbildību par šīs publikācijas saturu pilnībā uzņemas tās autori. Tā ne vienmēr atspoguļo Eiropas Komisijas skatījumu. Ne EASME, ne Eiropas Komisija nav atbildīga par tajā ietvertās informācijas izmantošanu.